Skjernøyposten

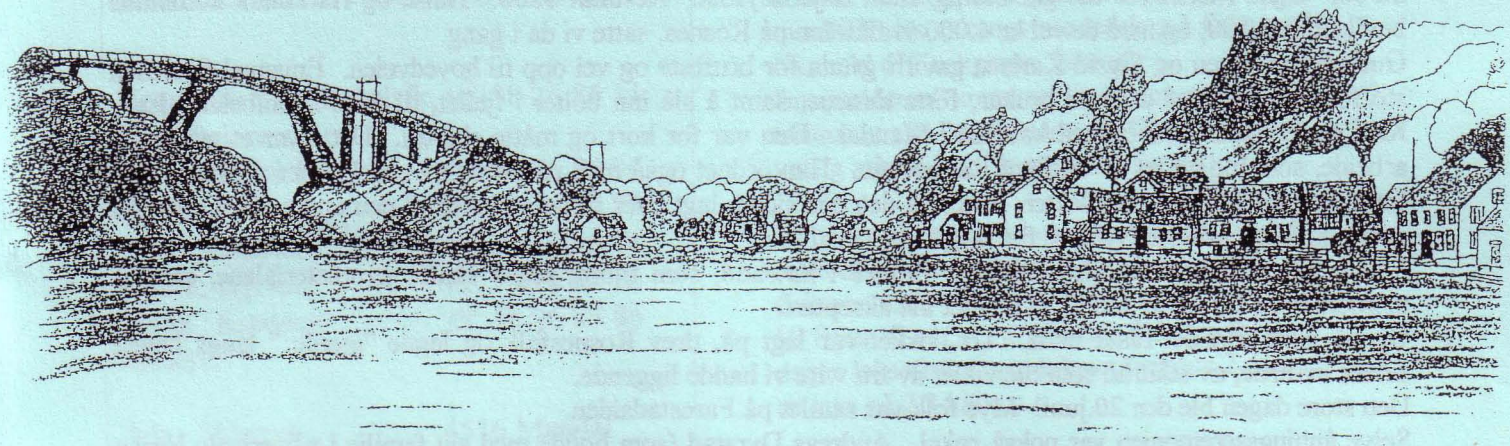

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Nr.2. Vår - sommer 2003 35. årg.

ROSNESBRUA 50 ÅR.

I dag kan du spasere ganske trygt fra Rosnes til Farestad, via hengebrua.
Det har ikke alltid vært slik. Så lenge det har bodd folk på Rosnes (og det er nok fra lenge før Svartedauden) har de vært avhengige av båt for å komme over på den andre siden.
Det ble det en forandring på i 1953.
Det hadde lenge vært talt om å få en bruforbindelse over til Farestad. Det hadde vært holdt gårds- og brumøter, og også valgt en brukomité.
Primus motor for foretaket var nok Egil Jacobsen. Sammen med vår gode hjelper, vegoppsynsmann Torbjørn Haugen, hadde de mange turer rundt om og så på forskjellige hengebruer. De fikk også tilbud om å få kablene til en bru som var skiftet ut – mot å frakte dem ned til Mandal.
Og så ble det satt i gang. Det ble valgt en brukomité bestående av Egil Jacobsen, Christen Christensen og Håkon Karlsen.

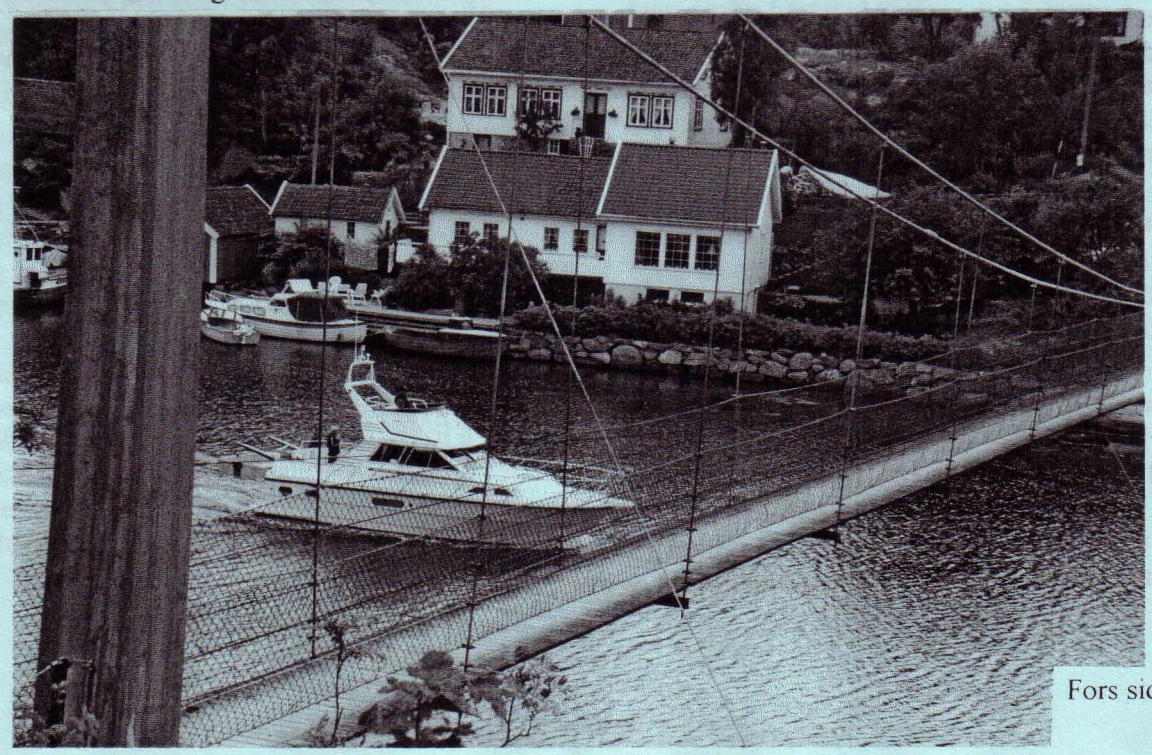

Fors side 2.

Det ble innhentet et anbud fra Jernbetong A/S på kr 33.000. Dette var langt over våre økonomiske evner, så det ble besluttet å ordne det "privat".
På brumøtet ble det bestemt at hvert bruk på Rosnes skulle betale kr 300. Beløpet kunne også arbeides inn. Christen, som ikke kunne arbeide på brua, betalte kr 800. Egil og jeg tok for oss alle husene på øya og bad om bidrag. Faktisk alle var positive, og skrev seg på for et beløp. Mange på kr 100. Dette innbrakte ca. kr 2.500. Også i USA ble det gitt bidrag blant Skjernøyfolk. Resultat $206. Halse og Harkmark kommune bevilget kr 5.500, og med de vel kr 4.000 vi fikk inn på Rosnes, satte vi da i gang.
Gudrun Syvertsen og Sigrid Karlsen gav fri grunn for brufeste og vei opp til hovedveien. Emanuel Salvesen sto for arbeidet med å støpe brukar, feste tårnene, samt å slå inn bolter i fjellet, til feste av kabelen. Egil, Karl og Emanuel ordnet med kabelen i Mandal. Den var for kort og måtte skjøtes. Dette var et vanskelig arbeide, som ble utført av en Bent Ravnevann. Han ordnet også med påsetting av endekubber. Kabelen ble fraktet ut fra Mandal med lekter, festet på den ene siden, lagt over tårnet og over til den andre siden. Å gå i detalj om dette arbeidet vil føre for langt.
Egil hadde hatt kontakt med smed T. Hamre i Kr.sand, som tilbød seg å skaffe jernmaterialene, samt å montere brua for vel kr 6.000. Tilbudet ble akseptert.
Og nå gikk arbeidet raskt unna. Da dekket var lagt på, drev Rosnesfolk og lagde "gjerde " langs begge sidene av brua, av ståltråd som ble viklet av fra wire vi hadde liggende.
Den store dagen ble den 20.juni! Mye folk var samlet på Farestadsiden.
Selve åpningsseremonien var nokså enkel. Andreas Dyrstad (som bodde med sin familie i nåværende Harry Wathnes hus) spaserte fra Rosnes og ut til midten, hvor han traff Eugen Walvik (formann i Skjernøyas Vel.). De tok hverandre i hånden og spaserte over til Farestad. T. Haugen var dessverre ikke tilstede, men ble siden overrakt en gave med inskripsjon, som takk for all hjelp. Andreas og Eugen sa noen velvalgte ord, og Jonas Gabrielsen holdt en liten tale. Folk klappet – og så ble brua åpnet for "trafikk".
Dette er skrevet ved hjelp av regninger og bilag som Kjellaug har hatt liggende, samt regnskapet som jeg har oppbevart. Pluss god "husk" fra oss begge.
Brua har vært til glede og nytte for Rosnesfolk og tilreisende i 50 år. Den har tålt mye "juling" opp gjennom årene. Under storstormen 4.nov. 1957 ble den vridd opp og lå på siden – til et nytt stormkast blåste den tilbake. Mye ble ødelagt, men den ble reparert og nye avstivningsstag satt på. Fremdeles mangler en wire mot sør på Rosnessiden, som en seilbåt kjørte av. Barn og skoleklasser har hoppet og gynget på brua. Til tross for skilt som sier : "Gå varsomt på brua. Maks. 5 personer". Den kan nok tåle mer vekt, bare en går normalt.
Mandal kommune overtok tidlig alt vedlikehold. Vi håper de er seg sitt ansvar bevisst.
- Men 50 år er 50 år. Og som det hetér : "Ein skigard kan'kje vara evig, veit du" – ei heller så en "brukt" hengebru. Brukt, i den forstand at både kabler og tårn var velbrukt, før de kom til oss. Særlig tårnene var nokså merket av bruk og alder. Hadde de ikke blitt støpt inne i 1979, hadde de nok for lengst kollapset.
Men kabler og andre konstruksjoner kan ikke støpes inn. Så det er jo et spørsmål om hvor lenge den vil vare.
Det vi trenger nå er en ny bru. Når vi går over nå, en dag med kuling fra sør, og regn, er det blitt litt av et kunststykke å balansere med paraply og bærepose, uten å hekte seg fast i kabler og rekkverk.
Vi trenger en bru som er ca. 2 meter bred, slik at en liten traktor kan kjøre over. Men den vil nok koste atskillig mer enn de ca. kr 15.000 som vi greide det for den gangen.
Men med den enorme turisttrafikken det er i dag, særlig da p.g.a. den populære trimløypa rundt Rosnesskauen, synes vi at kommunen og staten ved Miljøverndepartementet kunne sponse en slik bru. Det ville også bidra til å få flere fastboende til Rosnes.
For Rosnes er et herlig sted å bo, ikke minst om sommeren, når kveldsola skinner .....

H. Karlsen

"Vi blar i arkivet"

Vi tar med litt fra vinteren 1970. Januar var slutten på er epoke i Skjernøyas historie. De siste to kuer forlot øya, og det finnes ikke storfe tilbake. Selv siste hesten som eides av Harald Aalvik vandret høsten 1968 sin gang til slakter Tobiassen.
Det var Henny Kristensen som var den siste viking. Hun holdt ut ;to the bitter end; med sine to kuer. Men nå er det altså slutt. Det er i grunnen vemodig å tenke på. Så sent som straks etter krigen var det ca: 74 kuer på øya og gårdsbrukene ble holdt i akt og ære. Ja tidene forandrer seg.

Fors. side 6.

Skjernøyposten.

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME –

Redaktør: Sigurd Aalvik, tlf. 38 26 86 11
I redaksjonen:
Georg Walvick, tlf 38 26 86 36
Norvald Jenssen tlf 38 26 86 75
Evert Knutsen tlf 38 26 86 86
Rita T. Dyrstad tlf 38 26 87 16
Janne Knutsen tlf 38 26 85 86
kasserer.

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal

Bankgirokonto: 7877. 06. 62604

E – postadresse: skjposten@c2i.net

Kontakt i USA: Mrs. Agathe Tompson
865 Buck kd., Stone Ridge.
N.Y. 12484. USA. . -.

Abonnent pris pr. år kr 60. -. USA $ 10

Litt Fiskeprat.

Ja, hva skal man skrive om fiskefangstene? Det har vært veldig dårlig fangster. Litt lyr og sei på de ytterste fiskeplassene, men innenskjærs er fangstene helt elendige av både Torsk og annen fisk. En liten lysning er at det er en god del småtorsk, ca 25 cm lange så vi får håpe at folk hiver dem ut igjen og ikke tar dem før de blir store. Makrellen har så vidt vist seg. Blant annet er det tatt enkelte på garn på Kirkevika og ellers inne i fjorden. For en ukes tid siden ble det også tatt noen på rigla på Oddeboene og utenfor Kråka. Men det store innsiget lar vente på seg.

Reketrålerne får en del bra fangster på Revet, men under land er det veldig dårlig. Laksfisket tok til 1. juni, men i år har en ikke lov til å sette ut Krokgarn. Så deltakelsen blir liten. På Vesterøya blir det bare to Kilenoter i sjøen i år. Mens det på Østerøya blir en del flere som skal prøve lykken. Krokgarna blir helt forbudt å sette ut. De var veldig effektive men elveeierne vil ha laksen opp i elvene selv. En har lov til å sette ut Kilenot på de gamle lakserettighetene, men Kilenota er tungvinte redskap å fiske med i forhold til Krokgarna, især når "manneideren" kommer. Da må en ause og tømme ut alle "manneideren". Og det er et veldig arbeid å holde nota rein for den.

Vi håper på en fin fiskesommer med mye stekt makrell og fin rød laks på middagsbordet! God fiskesommer!
Vi føyer til at Georg Walvick fikk den første dagen laksefisket med kilenot begynte 2. juni, en laks på 2,3 kilo.

17. mai 2003.

17. mai 2003 ble ikke velsignet med det helt fine vårværet. Men da 17. mai torget startet fra Valvika var det i alle fall oppholdsvær. Regnet holdt seg borte helt til 17. mai toget var kommet rundt øya og Agnete Kjellin hadde holdt en fin minnetale og lagt ned krans ved minnesteinen ved kapellet over de to fra øya som mistet livet under 2. verdenskrig. Jentekorpset som sluttet seg til toget i Bergstø spilte under kransnedleggelsen og seremonien som ble avsluttet med Fedrelandssangen. Så var det gudstjeneste på kapellet med kaffe, kringle og wienerbrød, og kafe på Grendehuset. Så det ble fullt av folk på begge steder og alle fikk tak over hodet da regnet kom. Idrettsleker og rebusløpet ble avviklet med premieutdeling på kapellet etterpå. Bare to gårder stilte opp i rebusen i det sure været, hvor Nedre Farestad vant.

Nye fartsgrenser for båter.

Det er nå bestemt nye fartsgrenser for båter i trange områder på sjøen. En må ikke kjøre båt i bebodde og trafikkerte strøk med mer enn 5 knop nærmere enn 50 meter fra land. Det vil si at trange trafikkerte bukter og sund under 100 meter brede skal farten altså være max 5 knop. Ja, det skal bli artig å se om dette blir overholdt, tror myndighetene får store problemer med å holde dette under kontroll især med den dårlige politi bemanningen som er blitt her på Sørlandet.

SKJERNØY KAPELL

Litt om ungdomforeningens arbeid. Arbeidet i vår har gått greit. 4. april hadde vi besøk av Flekkerøyguttene. Det er alltid en opplevelse å høre dem, med frisk sang og glade vitnesbyrd. Vi var glade de kunne komme etter ett halvt års ventetid.
12. april (palmelørdag) var det den store utlodningen med inntekt til kapellet. Det var fullt hus (ca: 150 – 160 stk.) og stor stemning, og mange gevinster. Det ble også et flott resultat Ca: kr 36.000.
Vårfesten 25. april ble en festsopplevelse med Mandal sangforening. Kåre Rosseland var også med som taler. Vi som var det fikk virkelig mye igjen for sjel og sinn.
Dugnad var det 7. mai. Da ble det vaska og ryddet ute og inne. En god jobb ble gjort.
Sommerferien har begynt nå, men fredag 15.aug. skal vi ha sensommerfest på kapellet. Da har vi hvert så heldige å få tak i Mette og Roger Sørensen som vil synge for oss. De har vært 6 uker på sørlandstoppen. Vi gleder oss.
Samlingsfesten blir søndag 7. sept. Men før dette ha en riktig god sommer alle sammen.

Å. Aa.

Gudstjenester.
Søndag 13. juli kl 18.00 (merk tiden)
Skjærgårdsgudstjeneste søndag 3. aug. kl 11.00 ytterst i Ystevågen.
Søndag 24. aug. er gudstjenesten kl 10. 30. **Ikke** kl 18.00 som tidligere annonsert.

Konfirmasjon.

Det var 8 konfirmanter fra Skjernøy i år. En jente: Marlen Bydahl, ble konfirmert i Mandal kirke 4. mai, mens resten, to gutter og fem jenter ble konfirmert i kapellet 25. mai.
Kapellet var fullsatt den fine vårdagen. Kapellan Håkon Borgenvik ledet konfirmasjonsgudstjenesten med å si at de andre menigheter er ferdige med sine konfirmasjoner så Skjernøy ligger litt etter med konfirmantgudstjenesten, men så er det også vanlig å spare kremen til slutt. Videre sa han: "Jeg vet ikke hva dere gjør med ungdommene deres på Skjernøy, men dere har i alle fall fått fram sju utsevanlig flotte ungdommer." Konfirmantene fikk hver sin rød rose av klokkeren. Så gikk hver konfirmant med sin rose og gav den til presten. Presten ble ganske rørt.
Konfirmantene er: Stein Erik Amundsen, Malene Christensen, Marius Dyrstad, Siv Dyrstad, Ragnhild Vikøyr, Lotte Elise Øien og Marie Therese Aanensen.
Vi vil gratulere dem hjerteligst.

Minneord til Synnøve Berge.

Etter et langt og smertefullt sykeleie trakk dessverre sykdommen det lengste strået, og det triste budskapet om at Synnøve var død, ble mottatt med dyp sorg hos alle som sto henne nær.
Operasjon og behandling etter behandling hadde dessverre ikke den virkning vi alle håpet på.
Men en ting klarte ikke kreften å overvinne, humøret, livsgleden og optimismen bevarte hun til sin siste stund. Man kunne ofte stille seg spørsmålet, hvordan fikk du det til? Selv når sykdommen var kommet på et framskredent stadium deltok hun i vennelag og hadde til stadighet huset fullt av venner og familie. I den siste tiden satte hun spesielt stor pris på å sitte å se på naturen. Og en dag vi snakket i telefonen like etter at hun var kommet fra behandling, sa hun: "Har du sett så fin fjorden er i dag". Hun satte stor pris på hver dag hun fikk, og hun var nok lenge klar over at det gikk mot slutten
Vi som kjente henne godt, var svært glad i Synnøve som nabo og som venn. Hun hadde en stor vennekrets, som hun pleide på aller beste måte. Når det gjaldt matlaging var hun en ener, og en del av de store middagene gikk ikke bare til magen, men også til hjernen hvor de fremdeles har sin plass.
Synnøve var veldig glad i sang og musikk, og hun hadde håndskrevne sangbøker med tekster på tradisjonelle og mer utradisjonelle sanger. Disse ble flittig benyttet i de rette anledninger.
Og med en liten omskriving av en sang hun helt sikkert hadde i bøkene, lyser vi fred over hennes gode minne.
"Ja, du vil alltid bli hos oss i våre tanker"

Evert Knutsen

P ORTRETTET.

Portrettet denne gang treffer vi også i Valvik.
Navnet er Tor Bjørn Hansen, og er bosatt i Valvik sammen med sin kone Gerd og deres to barn. Thomas som er 21 år er født i Mandal og Trine som er født på Skjernøy er 17 år. Tor Bjørn er født 19. juni 1953 i Mandal. Hans kone Gerd kommer fra Jåbekk. De flyttet til Skjernøya våren 1984. Han forteller at det var like før de utbedret Valvikbakken. På Skjernøy trives de godt.
Av utdannelse er han elektriker og har vært innom flere av de bedriftene som driver i den bransjen. Har også vært litt i oljeindustrien i nordsjøen, men mest innen skipsindustrien i Mandal som Bårservice og Westermarin og videre til Kværner under byggingen av mineleggere og sveipere så lenge det varte, og så tilbake til Båtservice. Og nå driver han med installasjon i Mandal.
Om hobby forteller han at det er jakt og fiske som er hovedinteressene. Etter at han flyttet til Skjernøy har det blitt lite fiske, tror det kan komme av du har miljøet rett rundt seg. Før de flyttet var han mye mer på sjøen, så det er jo blitt litt rart at han nå er der mindre. Jakt og friluftsliv er det blitt mye mer av. Særlig jakt på rådyr og elg om høsten. De har en hytteeiendom på Fasseland som blir brukt en del om sommeren og i jakta om høsten og de hogger ved og litt tømmerlast om vinteren, ja, som han sier: "det er en grei tomleplass på fritiden for oss." Tor Bjørn forteller at jakt har det vært helt siden han var liten og var med sin far på alkejakt. Var ikke særlig gammel da han fikk lov til å avfyre sitt første skudd på noen fiskekasser på Mannevær. Siden forteller han at han skjøt en måke og senere fikk han også lov til å skyte alker. Så det har gått slag i slag som rådyrjakt, elgjakt, jort og rypejak. Hans sønn Thomas har vært med siden han var liten og han er også blitt bitt av samme basillen.
I vinter var det en spennende opplevelse. Familien sitter inne og nyter frokosten og så plutselig sier Gerd det er en ulv like utforbi gatedøren. Dette var jo veldig spesielt. En ulv sett på Skjernøya, og han fikk være med å spore på dette dyret og fikk sett hvordan den hadde beveget seg på forskjellige steder på øya, og fant ut at den bl.a. hadde tatt ett rådyr på Stemmyra på Dyrstad. Dagen etter sporte han sammen med Thomas mot Skjernøysund og fant noe avføring fra ulven som ble analysert, og de fant ut at det var ett hanndyr, og ikke noen av de to tidligere dyrene som var registrert inne på fastlandet, så dette var også litt spesielt, så da viste de at det måtte være ett tredje dyr her i sørvregionen. Her på Vesterøya hadde ulven beveget seg ned Valvikdalen, opp forbi husene til Kristian Walvik, over Tvertåkeren så opp forbi huset vårt og videre forbi grasjasen til Jan Atle Abrahamsen og opp heia over til Valvikbakken og videre til Bløteskjær.
Etter at ulven ble observert tok Tor Bjørn med en gang kontakt med viltnemnda så de kunne få noen folk til å spore på den. Og etter et par timer kom en viltkonsulent Tom Udø og kona og de begynte å spore på den inne på øya. Midt inne på øya fant de av sporene at ulven hadde jaget rundt etter en elg , og de fant også dagleie der den hadde ligget. De fikk ikke sett den, men de hadde skremt den av sted.
Etter er par dager hadde ulven forlatt øya.
På spørsmål om han trives i bomiljøet sier han at det er helt unikt å kunne bo på en slik en fin plass som Skjernøy. Det er ett lite miljø og en har et veldig nært forhold og alle kjenner alle. Det må være som det er.
For barn er det også en veldig fin plass å vokse opp på. Det er mange muligheter, og rikt med gjøremål på fritiden.
På spørsmål om hvordan øya burde se ut i fremtiden ønsker han det ikke må bli den helt store utbyggingen, ikke for tett, men folk som vokser til må få muligheten til å sette opp hus der det er mulig.
Til slutt vil han bare si at å bo i Valvik er helt enormt. De gårdsmøtene vi har på gården setter han veldig stor pris på. Det er nesten fulltallig og en kan prate om alt mulig. Likeså grillkveldene på brygga om sommeren hvor alle møter opp både hyttefolk og fastboende.

Sigurd.

Forslag til landskapsvernområde

for YTRE SKJÆRGÅRD KRISTIANSAND-SØGNE-MANDAL.

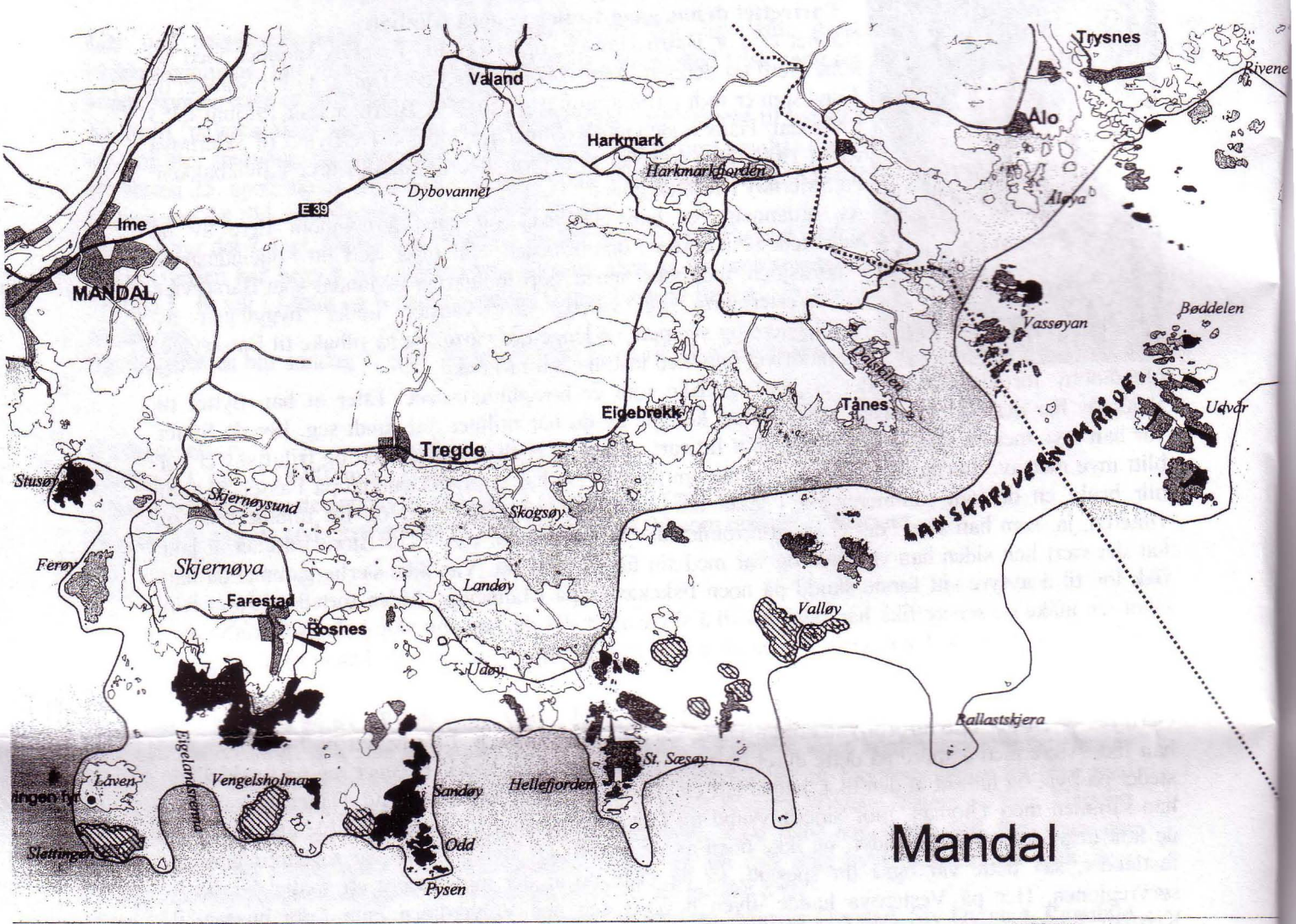

Det avbildede kart gir en god oversikt over geografiske grenser for området.
Fylkesmannen i Vest Agder har på oppdrag fra Miljøverndepartementet utarbeidet forslaget, som er et av flere områder som foreslås vernet i Norge. Man ønsker med dette å ta vare på et sammenhengende skjærgårdslandskap, som er lite preget av tekniske inngrep, og som er representativt for sørlandskysten.
Planen har sitt utgangspunkt i vedtak i stortingsmelding nr 62 av 9. april 1993. Området omfatter et sammenhengende sjøareal på ca 100 km2.
Det legges så vidt vi kjenner til ingen restriksjoner på grunneiernes bruk av området til fiske, jakt og fangst, samt tradisjonell beiting og skjøtsel til dette formål.
Saken er foreløpig et forslag som har en lang vei å gå før det eventuelt blir vedtatt som kongelig resolusjon. Mange høringsinstanser og interesseorganisasjoner samt alle grunneiere har fått planen til høring.

Evert Knutsen

VI BLAR I ARKIVET. Fors. fra side 2.
Men - ennå er ikke alle jomsvikinger døde. Det at det ikke finnes storfe igjen, er nok en liten unøyaktighet. Mens kuene er forsvunnet og enga gror til med osperønninger mange steder, har Reidar Jenssen forsøkt å snu utviklingen. Han har det siste år drevet med oppdrett av oksekalver til kjøttproduksjon. Han har gjerne 4 – 5 stykker på forskjellige alder og aler dem opp fra små kalver til de et par år gamle. Han har likeledes startet hønseri med 250 høns. Og som ekstra hobby hadde han i sommer 1200 kålplanter. I høst pløyde han opp store arealer av Farestadfidja for å så silofor, så Reidar m/fam. Skal neppe bli arbeidsledige i første omgang. Han har forøvrig sin faste jobb som elektriker på Reberbanen i Mandal.

En fantevise.

Fantene er for lengst blitt en del av kystkulturens historie. De som har fått noen år på nakken, husker vel en del av disse "reisende", som kunne dukke opp langs landeveien, eller komme sjøveien i sine tilårskomne farkoster. De to siste som fartet langs leia, var Oskar og Fredrik. De hadde sin faste ankerplass i Juvik, langs Juvikodden, eller på Juvikholmen like utenfor. Det var veldig spennende for oss gutter å besøke disse litt skumle og ikke alltid helt renskurte originalene. Vi ble tatt godt i mot.
Tidene forandrer seg, de hadde nok ikke passet særlig godt inn i dagens sommermiljø på Nordfjorden, hvor hestekrefter og blankpolert plastikk har overtatt hovedrollen.

Vi bringer nedenfor ei fantevise, for å minne om denne delen av vår kystkulturhistoriske arv.

Evert Knutsen

FANTEVISE OM OSKAR OG ANDRINE

Gjennom sundet i kveldinga skøyta har kurs
med et seil som er revnet og slitt.
Det er Oskar sin skøyte, han sjøl står til rors.
Denne leia, den seilte han titt.

Om bord er Andrine, hans hustru og viv,
og så bikkja som gneldrer et grann.
Ingen flere, ingen krangel og leven og liv,
bare sommerkvelds skumring om land.

De har seilt i fra Farsund og Spangreid og Snik
i godvær og bris fra nordvest.
De har lunket på kjelen, tatt havn i ei vik.
Denne leia, den kjenner de best.

Dette omstreiferlivet er greit nok og fritt
når de treffer på folk som vil vel.
Kanskje bytter de visper og koster med flesk,
og litt fisk kan de hente seg sjel!

De er kjent med Bergitte og Kristian og Per.
Disse øyfolka ville dem vel.
Kanskje får de en melkeskvett uten de ber,
og det blir graut nedi skøyta til kvelds.

Nå er Oskar og Andrine borte for godt.
Deres livsbåt er for lengst gått i havn.
Ingen bauta i skjærgården noen har fått,
men vi minnes de reisendes navn.

Molla, høsten 1982

Fra Skjernøy vel.

FV 230 – SKJERNØY – TRAFIKKSIKKERHET.

Den 8. januar 20003 sendte Skjernøy Vel et brev til Statens Vegvesen vedr. veien på Skjernøy, dette med bakgrunn i en henvendelse vi hadde fått vedr. en fjellnabb i Valvika, samt at vi hadde fått en del hentydninger om at folk opplevde veien som usikker.
Vi satt fokus på følgende ting i brevet: Sving/faglig utspring ved Berge, fjellnabb i Valvika og fender i Skjernøysund. Vi inviterte Statens Vegvesen til befaring sammen med en representant fra Vel'et for å se på de ulike punktene.
I april ble det foretatt en befaring på veien med representanter fra Statens Vegvesen og representant fra Vel'et.
Den 09.05.03 mottok vel'et brev fra Statens Vegvesen der følgende er å referere:

Vegvesenet får en rekke henvendelser fra organisasjoner og enkeltpersoner som tar opp forhold på og langs riks- og fylkesvegene. Innenfor svært knappe økonomiske rammer er vi derfor nødt til å foreta en streng prioritering av tiltak som skal gjennomføres. Denne fylkesvegen ble for 3-4 år siden gjennomgått med tanke på trafikksikkerhet og det ble i den forbindelse satt opp en del stålrekkverk. I tillegg ble det foretatt en del sanering av enkeltavkjørsler og parkering langs fylkesvegen.

Med bakgrunn i befaringen og vurdering av de forhold som er påpekt av representanten fra Skjernøy Vel, kan vi ikke se at disse representerer noen særlig trafikksikkerhetsproblem ut over det som påregnes for en fylkesveg av denne type,
På grunnlag av det som er nevnt ovenfor, finner vi derfor å ikke kunne foreta noen fysiske tiltak på denne vegen ut over det ordinære vegvedlikeholdet.

STATUS AREALPLANGRUPPEN

Vi har frem til nå lagt bak oss følgende aktiviteter :

- ROSNES; krav til bedre bru og muligheter for regulering av sjøboder syd for brua.
- NEDRE FARESTAD; definerer en byggegrense
- YTRE FARESTAD; utvidet bygging i byggesonen.
- DYRSTAD/ VALVIK; byggeplan for 30 år, deltar i planarbeidet for opprusting av kloakk og ser på detaljering av felles havneområde for den enkelte gård.

Vi er fremdeles ikke ferdig med følgende gårder:

- BERGE; innpass av private reguleringsplaner i arealdisponeringen.
- SKJERNØYSUND; vurderer bygging av flere hytter.

Det er ønskelig med gårdsmøte før fellesmøte for å vurdere følgende felles bestemmelser :

- Bruk av veifond for opprusting av veinettet.
- Etablering av 0-konsesjonsgrense for omsetning av nye/ gamle hus.
- Formalisere bruk av sjøboder/ låver som sovehytter.
- Etablere normer for byggeskikk.

Til slutt vil vi nevne at vi får tilbakemelding fra Velles styre som mottar klager på at vi gjør et meget dårlig arbeide. Arealgruppen arbeider i dag etter formålsparagrafen : "Forsiktig utbygging av boliger og ikke prioritering av hytter". Du som har valgt oss kan derfor gi din gårdsrepresentant en tilbakemelding om vi trenger et fellesmøte hvor formålet endres til en mer aggressiv utbyggingsfilosofi og at Arealgruppen derved byttes ut.
Inntil vi får et slikt krav vil vi fortsette arbeide med dagens bemanning og etter gjeldende formålsparagraf.
Jon Tore Øien/ mob.911 67 105

Kongelig besøk i Skjernøysund

og

litt om Stavanger stift i høymiddelalderen.

Svein Ø. Berge.

Del 4. Avslutning.

Det er på sin plass og ta med litt om Stavanger stift bispestol, dette for å et lite innblikk og bakgrunn for de privilegerer kongen i sitt brev, datert Skjernesun 1450, omtaler.

Bispestolen

Det var mange mennesker i bispens tjeneste og således mange munner å mette. Blant de mange ulike inntektskilder som bispestolen rådde over var de mange eiendommer som på den tid ble skjenket kirken. Omkring siste del av 1300 tallet ser det imidlertid ut til at de meste av slike gaver gikk i vesentlig grad til kannikene, i stedet for bispestolen. For ved reformasjonen opphørte til dels dette helt. En bispelig hovedinntekt var en ¼ part av hele stiftets tiende. Men i flere tilfeller hadde bispskoppene gitt avkall på sin tiende i visse sokn til fordel for andre. Blant de tilfeller vi kjenner spesifikt fra denne epoken er at tiende av Finnøy i Ryfylke var gitt fra bispen til kannikene, men under biskop Arne blev det strid omkring dette.
Imidlertid var biskop Arne i begynnelsen av sin bispetid på linje med sin forgjenger, "*Torgils*", og gav kannikene blant annet en gård på Strand i Ryfylke for sin "*virketid*". Dette var en viktig gave, etter som det til gården hørte et stort laksefiske i Suldalselven. Imidlertid resulterte dette til lange rettstvister som til sist endte i kannikenes favør.
Imidlertid varte det ikke lenge før vennskapet mellom Arne og brødrene gikk over i bitter strid. Kampen mellom stat og kirke som var ved hierarkiets ytergrense, var ved Magnus Håkonssons' (1238–80) død, brakt så nodelunde til ende, men nu begynte det i et par stift voldsomme stridigheter mellom bispedømmet og kapittelet. Mye tyder på at kannikene hadde strebet etter mer selvstendige posisjoner og større innflytelse i forhold til bispstolen. Dette var et fenomen som forekom i de fleste land på denne tiden.
Den lokale strid i vårt stift, førtes fra omkring 1292 til 1303, samtidig med en liknende strid i Nidaros. Det hele begynte med at Arne ville inndra den før nevnte gave fra biskop Torglis på Finnøys bispetiende. Dette utvikler seg etter hånden til større og større dimensjoner[1]. Det appelleres til Rom, pavelige dommere bestikkes, biskopens påstander underkjennes, kongen blander seg i saken – uten at det gir noen synderlige resultater. Det blir ikke ro før Arnes' død i 1303, da hans ivrigste motstander, kannik Ketil, blir hans etterfølger.
Bortsett fra prossessens krangel og "*kunstgrep*" har saken stor inntresse, da vi får et godt innblikk i datidens tenkesett som ellers trolig ikke ville ha blidt dokumentert.
I striden hadde Arne på ingen måte vert uten venner og allierte, og det lyktedes aldri kannikene å få overtaket på samme måte som de i flere tilfeller oppnådde i striden med erkebiskop Jørund i Nidaros. Som nevnt hadde Arne mange venner i stiftet, blant dem kan vi nevne Salomon – den senere Kannik i Nidaros og biskop i Oslo. Han var opprinnelig klerk[2] i Stavanger, men utnevnt til prest i Slidre av Arne – rimelig vis derfor dennes håndgangne mann. Også flere av domkirkens, "*vicarier*", landsens prester[3], et par skolemestere og en stor mengde legmenn sto på Arnes side i striden. Bland se skarpeste motstandere finner vi foruten Ketil kanniker, Ingmund i "*Skagen*[4]", samt presten Bård på Avalsnes og Erik på Gand. Sågar en prest i Kinsarvik i Bergen stift ble benyttet til å forkynne biskopens bannlysning med mer.

---

[1] Denne strid er utførlig gjengitt av historikeren R. Keyser i "Den Norske kirkes historie II."
[2] Klerk (av gresk), prest, boklærd mann, skriver.
[3] En av dem, Sigurd, prest på Hundvåg – kalt "bispebroder", uten at vi derved kan med sikkerhet si at han var bror av Arne.
[4] Skagen var på den tid en gård tilhørende domkirken. I 1362 holdes lagting i "indre Skagen" og 1392 omtales setehuset i "Midtskagen".

Presten Erik på Gand, var av den forbittrede biskop, sågar avsatt med makt fra sin stilling, dette i tillegg til at mange voldsomheter fant sted i og uten for byen. Særlig gikk dette hardt utover Mariakirken[5] som blev frarøvet sine bøker - med mer. Også langmannen og tre hirdmenn blev lyst i bann for sin medvirkning til domens eksekvering. Korn og annet godts blev med makt fratatt korsbrødrene og ført til bispegården.
Det vi spesielt skal legge merke til i denne saken er at kannikene hadde forlangt at deres samtykke skulle innhentes ved domkirkens, byens og landdistriktenes geistlige embeters og beneficer innsettelser og ved eventuell avsettelser av innehaver fra disse verv. For øvrig en rett som blev dem tildelt ved dom.
Denne dommen bekreftet for øvrig bispenes besittelser i Finnøy, noen åkrer beliggende vest St. Olavs kirke[6] og av "*blokken*" (offergavene) ved høyalteret i domkirken, halvparten av forskjellige eiendommers avkastning, som var skjenket til domkirken for årtier[7].
Ved nye testamentariske gaver skulle gavebrevenes ordlyd strengt opprettholdes. Den voks (til lyskestøping) som blev tildelt kannikene til bruk ved årtider (Av domkirken og biskopen?) skal gies etter gammel sedvane og kannikenes og deres vicariers[8] salærer skal ikke reduseres. Offeret ved begravelser utdeles til kannikene, eller for de fraværende kanniker vedkommende, til vicarierne, ved hvilket alter dette en måtte falle.
Etter Arnes tid høre vi ikke mer til slike stridigheter mellom biskoper og kanniker, med unntak av et par alvorlige sammenstøt mellom biskopen og Utstein abbeden.
Som det klart fremgår av dette stoffet var Arne ikke en biskop i vanlig forstand, men stribar mann som ikke gikk av veien for å bruke makt for å oppnå sine mål. Han har som nevnt satt sine varige spor i Stavanger stift – spesielt med hensyn til utformingen domkirken fikk under hans regime. Dog må nok ettertidens dom over den gode biskop bli at ikke alt han foretok seg var en kirkens mann verdig.

Som et lite suffiks nevnes en gammel overtro som helt opp i 1830 årene var levende i Stavanger by. Om dette vet den danske naturforsker og adjunkt å berette følgende; "*Mod Radesyge anbefales at gaa tre Ggange rundt om Kirken med et Skrin, svingende dette tre gange rundt om Hovedet og derpaa sætte det paa en Grav*". Denne tradisjon skriver seg tilbake til katolsk tid, da St. Svithuns skrin blev båret omkring kirken på Svitunsdagen den 2 juli.

At dette brevet er datert nettopp Skjernesund beror på en ren tilfeldighet, men imidlertid kan vi umiddelbart trekke den slutning at sundet også i høymiddelalderen var et strategisk knutepunkt langs vår langstrakte kyst. Her har foregått mangt å meget opp gjennom århundrene, og noe av dette lar seg verifisere gjennom skriftlige kilder. Andre begivenheter kan vi bare gjette oss til på bakgrunn av historiske spor vi i dag har funnet, og stadig finner i terrenget. Ikke desto mindre bidrar denne tilfeldigheten i ettertid å verifiserer et kongelig besøk i vårt nærmiljø for 500 år siden.

Kilder; Norvegicum Diplomaticum.
"Stavanger vår egen by".
"Stavanger stift i middelalderen".

---

[5] Mariakirken, som var langt eldre en 1300 tallet, sot på "domkirkegården", hvor etter reformasjonen en rådstue blev oppført. Kirken hadde hovedsakelig sin menighet utenfor byen, det som blev kalt Frue sogn hel frem til 1848. I dag er tomten en del av byens store park.
[6] St. Olavs kirken var opprinnelig en del av et kloster, beliggende ved den flate plassen nedenfor den såkalte Olavskleiva? Her blev det på 1700 tallet anlagt en fattigkirkegård. Det er her vi i dag finner Kiellandsfamilien familiegravsted.
[7] Årtider/årtidhold, sjelemesser holdt på årsdagen for noens død (derav lysene), ofte folk som har gitt testamentariske gaver til en kirkelig institusjon (derav jordegodset).

[8] Vicarier - i det tilfelle de opererer ved domkirkene eller ved større kjøpstadkirker, dreier det seg om vikarer som utfører deler av prestegjerningen for kanniker som er opptatt med andre oppgaver, ettersom antallet messestiftelser vokser og domkannikenes posisjon og andel i det politiske styret øker.

Smånytt fra øya.

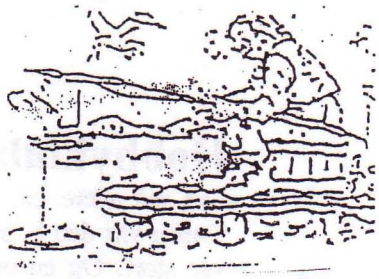

Er det mer Gjøk i år?

Mens en i fjor nesten ikke hørte Gjøken gol her ute på øya, kan en i år høre den gale flere ganger hver dag. Ikke bare en Gjøk, men ikke sjeldent svarer en annen Gjøk i åsen fra et annet område. Den 12. mai ble den første hørt på Dyrstad, og det er alltid et kjært vårtegn.

VEDHOGST.

Mange har brukt høsten og vinteren til vedhogst. Ikke på mange år har vedlagene stått så tett og vært så lange som denne våren. Dette er nok et resultat av de ekstremt høye strømprisene. Og på dette området, som kanskje det eneste, har de hatt en positiv virkning. Det er plenty skog å ta av, og tilveksten er svært mange steder mye større enn hogsten.
Vedhogst er fin, fin mosjon, og i tillegg til veden blir det også fint i skogen når den blir ryddet og skjøttet.
Flere har også drevet tømmerhogst denne vinteren, og i perioder har det vært så pass kaldt at det har kunnet la seg gjøre, uten å sette alt for dype spor. Det er i vesentlig grad sitkagran som hogges.
Det er fint å se at kulturlandskapet brukes og vedlikeholdes.
Evert

Nye Skjernøybeboere.

I forrige nummer av Skjernøyposten fortalre vi om to nye små Skjernøybeboere, nå kan vi fortelle om 7 stykker til sammen 9 stk.
Ida (f. Kristiansen) og Atle Hjemdal fikk en datter, Emily. 28.mars
Kristina og Dan Jenssen fikk en datter, Kathrine. 10.april
Claudia og Toralf Christensen fikk en sønn, Gabriel. 11.april
Ingrid (f. Jenssen)og Jan Ludvik Ilebekk fikk en datter, Pauline. 15.april
Elin og Sverre Gabrielsen fikk en datter, Hanna. 24.april
Lillian og Tom Inge Dyrstad fikk en sønn. 15.mai
Gunn Hilde og Arnstein Syvertsen fikk en datter 25. mai. De er i ferd med å bygge hus på Ytre Farestad, og de har aldrede solgt huset sitt i Mandal. Vi vil gratulere dem alle hjereligst!!!

Barnedåp i Kapellet.

Søndag 30. mars. Da var det 4 barn til dåpen. Bl. a. ett tvillingpar. Vi tror det er første gang det er blitt døpt så mange på en gang i Skjernøy kapells 90 årige historie, og det er også første gang et tvillingpar blir båret dåpen.
Første barn: Julian. Foreldre: Hanne Arntsen og Tore Dag Bøe, Nedre Farestad
Andre barn: Andres Gaarn. Foreldre: Benedikte Gaarn Skogen og Odd Arne Skogen, Nedre Farestad.
Så tvillingene: Benjamin og Daniel. Foreldre: Beate Aalvik og David Hinderaker. De er bosatt på Holte ved Mandal.

Videre var det stadfestelse av dåp i kapellet søndag 27. april. Det var tvillingparet Even Bjelland Syvertsen og Simen Bjelland Syvertsen. (de er døpt tidligere) Foreldre: Siri og Eivind Syvertsen Dyrstad.

To svanereir er i vår blitt ødelagt på holmer like øst for Skjernøysund.
I det ene reiret var eggene knust i fjellet ved siden av, i det andre reiret var eggene knust i reiret med steiner som var lagt igjen.
Ja, dette er veldig dårlig gjort. Vi oppfordrer folk til å la svanene være i fred, de gjør ingen fortred.

Leteaksjon lørdag 31./05. –03

Jeg vil gjerne takke alle som spontant ble med å lete etter min kone.
Hun hadde gått ut en tur, og ble borte i flere timer.
Det ente bra. Hun ble funnet utmattet i et vanskelig terreng.

Rolf Rosnes.

Hobbyklubbens utlodning.

Det må være ca: 34. gangen siden oppstart. Dagen var den 8. mai på grendehuset. Framøtet var stort. Og en ønsker alltid velkommen med sangen "No livnar det i lundar". Det var som vanlig mange gevinster. Som einer-knagger, (hang mye av dem på sjøbuvegger før) det var blomsterkasser, kniver med håndlaget skaft, og en slags revolver i tre og mange andre ting. Det kom inn ca: kr 8000,-

Nytt hus i Valvik.

Det er Synnøve og Tor Anders Puntervold sammen med deres to barn, Hanna 7 og Mathea 3 år som nå har flyttet inn i huset som har vært under bygging et ½ års tid. Familien har vært bosatt i Kristiansand, men har siden jul bodd hos Synnøves foreldre, Nora og Eilif Christensen i Valvik.
Vi ønsker dem lykke til med nytt hus.

Barnedåp i kapellet 9. juni, (2. pinsedag)

Barnets navn: Ole Henrik. Foreldre Lillian og Tom Inge Dyrstad, Dyrstad.

Kirkens geburtsdagsfeiring ble gudstjenesten kalt 2. pinsedag. For det er nettopp derfor vi hvert år feirer pinse. Kapellet var helt fullt av mennesker, og det var sang av en ungdomsgruppe fra SKB, og av Karin Dahl fra Mandal. Sokneprest Haraldstad forrettet og under talen kom han inn på at kirken i verden var i stadig vekst. Han fortalt også at i Mandal har det aldri vart så mange ungdommer til gudstjenestene som nå. Også menigheten på Skjernøy har vært i vekst.
Til nattverden som første gang på Skjernøy foregikk kontinuerlig var det ikke mindre enn ca: 150 gjester. Både barn og unge deltok. Aldri før har det vært så mange til nattverd i Skjernøy kapell.
Etter gudstjenesten var det servering av bløtkaker og kaffe, og andre kaker, utenfor kapellet i strålende solskinn.

Valvik er kjent for sine rådyr

som går helt inntil husene. Om ettermiddagen 1. pinsedag ble en nyfødt rådyrkalv hengene fast etter beina i et sauegjerde, og det skreik og skreik, mens mora sto like i nærheten og fulgte med. Dyret ble løsnet av noen som hørte skrikene og varsomt lagt ned i engen igjen.

På pinseaften ble det også oberstvert en svane med brukket fot inne på Farestadvågen.

Ballong.

14. mai om kvelden oppdaget vi en mystisk hvit rund sky over Mannefjorden mellom Færoy og Storøy. Det så ut som skyen ble stående på samme plassen, og når vi skulle se nærmere på den i kikkert, viste det seg at det var en ballong. Det så ut som det var tre stykker, som var ombundet av et stort nett. Den var ganske stor. Må ha vært over 30 meter i diameter. Plutselig ser vi den dale ned like bak Færøy, vi løper til båten og etter ca. 5 min. er vi ute på Mannefjorden. Når vi kommer ut der ser vi ingen ting – ikke en gang en båt. Hvordan kan en så stor tingest bli så total borte? Kan den ha sunket til bunns i sjøen?
Etter å ha kjørt rundt Færøy treffer vi en annen båt, som ser ut til å komme fra Færøy, og i den ser det ut som det kan ligge noe som lignet på ballongen. Men hvordan kunne de to som var om bord i den båten få med seg alt av den store ballongen på den korte stunden?
Senere hørte vi at det hadde vært folk på Færøy og det var festet en line i Ballongen.

Sigurd Aa.

Været siden sist.

Det har vært kalt og grått fram til påske. Da kom solen fram med gode varme dager. Det ble også veldig tørt etter hvert, så det var flere skogbranner på Sørlandet. Men siste uken av april kom nedbøren, og den har fram til sist i mai vært nokså stabil. Nedbørsrekorden på Oksøy fyr ble slått ettertrykklig. Hagearbeid med planting av blomster var svært vanskelig da det bare regnet. I tilegg var mai måned kald, med nattetemperaturer helt nede mot 0 flere ganger mens dagstemperaturen var ca: 10 grader pluss/minus. Vi kan også nevne at det var regn mer eller mindre 5 søndager på rad.
Sist i måneden og fram mot pinse fikk vi noen fine dager med temperaturer over 20 grader på det varmeste, og fin sol og vind fra øst.
1. pinsedag var det regnvær fra ettermiddagen og utover natten. Ellers var det ganske bra.
Så går også nr 2. – 03. av Skjernøyposten i trykken. Vi vil ønske alle leserne en riktig god sommer. Vi møtes igjen i sept.